

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонova Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонova, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	10
<i>Харитонов Євген Олегович, Харитонova Олена Іванівна,</i> ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ЗІТКНЕННЯ ІНТЕРЕСІВ: ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР . .	12
<i>Давидова Ірина Віталівна,</i> ЗУСТРІЧНИЙ ПОЗОВ У ДОГОВІРНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	16
<i>Мінченко Раїса Миколаївна,</i> ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ. ПРАВОСУДДЯ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ. АЛЬТЕРНАТИВА ЧИ НЕОБХІДНІСТЬ	20
<i>Сафончик Оксана Іванівна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКЛАДАННЯ ШЛЮБУ ОНЛАЙН ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАСТОСУНКУ ДІЯ В УКРАЇНІ .	24
<i>Адамова Олена Семенівна,</i> СТРЕС ТА РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПСИХОСОМАТИЧНІ ТА ПРАВОВІ РОЗВІДКИ.....	27
<i>Бабич Ірина Григорівна,</i> ЕВОЛЮЦІЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА У РИМСЬКОМУ ПРАВІ І У СУЧАСНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ	31
<i>Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна,</i> ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ	34
<i>Василевська Надія Станіславівна,</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ, РЕАЛІЇ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ	37
<i>Глиняна Катерина Михайлівна,</i> ГУМАНІТАРНІ ПРИНЦИПИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ	41
HUMANITERIAN PRINCIPLES FOR THE PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS IN SITUATIONS OF ARMED CONFLICT	41
<i>Галупова Лариса Ігорівна, Мартинюк Іван Вікторович,</i> ПЕРЕВАГИ МЕДІАЦІЇ ЯК СПОСОБУ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	45
<i>Журило Сергій Сергійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	49
<i>Завальнюк Сергій Володимирович</i> ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У ПОДОЛАННІ ПРОГАЛИНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ ЩОДО ПОНЯТТЯ «МАЙНОВОГО ПРАВА»	53

ЛІТЕРАТУРА:

1. Базове дослідження із застосування правосуддя перехідного періоду в Україні: монографія. За заг. ред. А. П. Бущенко, М. М. Гнатівського. К.: РУМЕС, 2017. 592 с.

2. UN Doc. S/2004/616, «Верховенство права і перехідна юстиція у конфліктних та постконфліктних суспільствах». Доповідь Генерального Секретаря ООН, 23 серпня 2004 р.

Сафончик Оксана Іванівна,

докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКЛАДАННЯ ШЛЮБУ ОНЛАЙН ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАСТОСУНКУ ДІЯ В УКРАЇНІ

Сучасні технології швидко інтегруються у повсякденне життя, впливаючи на всі сфери суспільного буття, включаючи право. Розвиток технологій багато в чому впливає на всі аспекти життя людей, включаючи шлюб. Така модель шлюбу розуміється в якості шлюбу, у якому реалізація наданої чоловіком та жінкою згоди щодо укладення шлюбу здійснюється за допомогою Інтернет-медіа.

Різні чинники лежать в основі виникнення укладеного шлюбу за допомогою мережі Інтернет, такі як економічні чинники, відстань між чоловіком та жінкою, які мають намір укласти шлюб та створити сім'ю, особливо в умовах дії воєнного стану, коли, наприклад чоловік є військовослужбовцем, проходить службу в зоні бойових дій.

Укладання шлюбу в Україні регулюється Сімейним кодексом України. Згідно з положеннями СК України, шлюб розуміється в якості сімейного союзу подружжя, який реєструється в державних органах реєстрації актів цивільного стану (РАЦС) [6].

Однак, починаючи з 2019 року, коли на території багатьох країн, у тому числі й України було запроваджено обмежувальні заходи у зв'язку із розповсюдженням пандемії «COVID 19» [2], багато пар змушені були відкладати узаконення своїх стосунків через неможливість зустрітися особисто та зареєструвати укладення шлюбу у органах РАЦС.

У зв'язку із вказаним, однією з інновацій, що з'явилися в Україні, стало надання можливості укладення шлюбу онлайн та зареєструвати свої відносини за допомогою державного проекту, яким було надано українцям можливість звернутися з відповідною заявою на укладення шлюбу online на веб-порталі <http://dracs.minjust.gov.ua> [3].

Крім того, на розвиток цивільних та сімейних правовідносин в Україні, зокрема на відносини щодо укладення шлюбу, суттєво вплинули події 24 лютого 2022 року, коли на територію України розпочалось повномасштабне вторгнення військових формувань країни агресора – рф, і в Україні було введено в дію воєнний стан [4]. У зв'язку із цим, багато чоловіків, у тому числі й жінок вступили до лав Збройних сил України і почали приймати участь у бойових діях. Також, окремі території були окуповані військами рф.

В умовах воєнного стану, у рамках цифровізації в Україні, з'явилась ще одна інновація, яка надає можливість майбутньому подружжю укласти шлюб online через державний портал «Дія» в рамках експериментального проекту.

Так, у 2022 році уряд України ухвалив постанову, що дозволяє громадянам укладати шлюб за допомогою державного додатку «Дія» [1].

Для реалізації цієї можливості було внесено зміни до законодавства, які передбачають, що: «державна реєстрація шлюбу, якщо один із наречених є військовослужбовцем ЗСУ, СБУ, Національної Гвардії та Національної поліції, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Управління державної охорони, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів або працівником закладу охорони здоров'я, може проводитися відділами державної реєстрації актів цивільного стану без особистої присутності такого нареченого (нареченої), з використанням електронного підпису для подання заяви про реєстрацію шлюбу» [1]. Зазначене дозволило майбутньому подружжю подавати заяву дистанційно, що особливо актуально під час воєнного стану.

В подальшому, Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 року № 213 втратила чинність, так як Кабінетом Міністрів України було прийнято нову постанову від 29.03.2024 року № 345, якою було затверджено «Порядок реалізації експериментального проекту щодо проведення державної реєстрації шлюбу в електронній формі» [5].

У відповідності до положень вказаних нормативно-правових актів, на порталі «Дія» з'явилася функція подання заяви на державну реєстрацію шлюбу із можливістю обрати місце, час, формат та зал для церемонії онлайн. Це означає, що чоловіку та жінці, які мають намір укласти шлюб, потрібно з'явитися до органу РАЦС лише у день реєстрації шлюбу. Понад 22 тисячі українських пар вже скористалися цією послугою, а з появою нового сервісу увесь процес одруження цифровізований. Онлайн-шлюби не лише спрощують життя українців, а й є прикладом соціально орієнтованих електронних послуг.

Зазначеним вище Порядком передбачено, що «процес дистанційного укладення шлюбу через застосунок «Дія», має декілька етапів, до яких відносяться: подання чоловіком та жінкою заяви за допомогою застосунку «Дія» із застосуванням електронного підпису; процес перевірки достовірності наданих майбутнім подружжям даних, з можливістю виправлення неточностей та помилок; можливість призначення дати реєстрації укладеного шлюбу; процес реєстрації шлюбу шляхом або прибуття до органу РАЦС або дистанційно, якщо один з майбутнього подружжя є військовослужбовцем» [5].

Отже, в сучасних умовах воєнного стану, можливість дистанційного укладення шлюбу через застосунок «Дія» має певні переваги, зокрема зручність, економія часу, безпека (в умовах бойових дій), і прозорість.

Таким чином, швидкий технологічний розвиток, та інтеграція новітніх технологій у правову сферу, направлені на спрощення та вдосконалення процесу реєстрації шлюбу шляхом укладення такого шлюбу за допомогою Інтернет ресурсів, у тому числі застосунку «Дія».

Крім того, укладання шлюбу через портал «Дія» стало важливим кроком у рамках проведення цифровізації в Україні, направленої на підвищення зручності доступу до державних послуг, у тому числі спрощення та покращення процесу дистанційної (онлайн) реєстрації шлюбу в сучасній Україні. Подальший розвиток цифрових технологій та нормативно-правового регулювання цивільних та сімейних відносин сприятиме більш удосконаленому та ширшому впровадженню електронних послуг у сфері сімейного права, що, безумовно, позитивно вплине на суспільство України в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 № 213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-2022-%D0%BF#Text>
2. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF>
3. Про запровадження пілотного проекту щодо подання заяв у сфері державної реєстрації актів цивільного стану через мережу Інтернет: затв. наказом М-ва юстиції України від 09.07.2015 р. № 1187/5. URL: <http://законодавство.com/minyust-ukrajini/nakaz-vid-09072015-1187-pro-zaprovadjennya302198.html>
4. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні». Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-IX#Text>
5. Про реалізацію експериментального проекту щодо проведення державної реєстрації шлюбу в електронній формі. Постанова Кабінету України від 29.03.2024 № 345. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP240345?an=1>
6. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21. Ст. 135

Адамова Олена Семенівна,

кандидатка юридичних наук, доцентка,

доцентка кафедри цивільного права та кафедри психології

Національного університету «Одеська юридична академія»

СТРЕС ТА РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПСИХОСОМАТИЧНІ ТА ПРАВОВІ РОЗВІДКИ

Стрес в умовах війни суттєво впливає на репродуктивне здоров'я людини, що обумовлює актуальність міждисциплінарного аналізу цієї проблеми. Військові дії, міграція та постійний стрес створюють умови для виникнення психосоматичних розладів, зокрема депресії, тривожності, порушень сну, а також патологій репродуктивної системи. Це підтверджується дослідженнями, що підкреслюють негативний вплив хронічного стресу на перебіг вагітності та розвиток плода. У вагітних збільшується ризик ускладнень, таких як передчасні пологи та порушення плацентарної функції [1].